
 NIEUWE AARDAPPELEN
DOOR
W. A. G. J. GILLES.

Waarom Dirkje van Santen, zoowel door de meisjes als door de jongens en door den meester altoos Dikkie wordt genoemd? Zeker niet om d'r dikte.

O, zoo schraal is Dikkie — zoo weinig-gezond, zoo magertjes. Haar doffe oogen verouwelijken niet weinig haar bleek gezichtje. Als de meester driftig was, noemde hij haar wel eens lui. Toch wist hij opperbest, dat Dikkie niet lui was, maar onmogelijk zoo kon leeren als de andere tiende-klassers. De schoolarts had hem eens in 't oor gefluisterd: T. B. C. De meester schrok van die drie vreeselijke letters — hij wist hoeveel meisjes en jongens in ons land lijdten aan *Tuberculose*. Niet alleen duizenden kinderen, maar ook honderden ouders zijn T. B. C.-lijders. Zij hebben dan zoo vaak hoofdpijn en pijn in den rug, zijn 'smorgens bij het ontwaken nog zoo moe, huiveren voor een dikken boterham en steken de tong uit tegen een glas melk. Het mooiste leesboek kan hen zoo moeilijk interesseeren.... wandelingen in een bosch vinden ze somber.... kuieren in het plantsoen vermoeit hen.... binnen acht dagen hebben ze al genoeg van de hei.... weilanden vinden ze onuitstaanbaar groen-vervelend.... de steenen in de stadsstraten en nieuwe schoenen zijn voor hen de grootste kwelgeesten.... binnenshuis zoo gauw benauwd en buitenshuis aldra te koud.... het blaffen der honden en kakelen der kippen en mondorgelmuziek van een buurjongen maakt ze nog meer verdrietig.... op moeders verjaardag kunnen ze nog niet den heelen dag blij zijn.... als ze zelf jarig zijn, vinden ze de cadeautjes maar vijf minuten mooi en dan kijken ze er niet meer naar om.... rekenboeken en landkaarten zijn monsters en de handwerken vinden ze griezelige dingen.

T. B. C.-kinderen zijn stumperds, zij kunnen niets en willen zoo weinig. Als de moeders nu maar flink zorgen voor open ramen en reine kleeren en dikke boterhammen, dan hebben de T.B.C.-kinderen nog weleens enkele zonnige dagen in hun troosteloos leventje.

De stoeiende jongens en de gezonde meisjes in de tiende klas zeiden wel nooit een bits woord tegen Dikkie, maar vriendelikheden zeiden ze toch ook niet.

De tiendeklassers vonden het gewoon dat Dikkie nooit voor

O. R. op de leerplichtlijst werd gezet en nooit huiswerk behoefde te maken en voor al d'r schriftelijk schoolwerk een *acht* of een *negen* of een *tien* kreeg. Ze wisten toch wel dat haar werk nooit af en nooit heelemaal goed was. Maar één keer had de heele klas Dikkie uitgelachen. Dat was op een Vrijdagmorgen, onder de les van hoofdrekenen. Natuurlijk vroeg de meester haar altijd o zoo gemakkelijk. Dat begrepen ze in de klas wel, al konden de leerlingen niet precies vertellen waarom. Toen Dikkie moest vertellen hoeveel dubbeltjesbrooden zij kon koopen voor een gulden, antwoordde zij, voor haar doen al heel gauw: „dat kan niet meester!”

„Waarom niet?” vroeg de meester.

„*Vrijdags zijn er geen guldens meer,*” was haar antwoord en vreemd keek Dikkie op van de schaterlachende klas.

„De meester houdt zich goed — die lacht niet” — dachten ze in de klas. Ze konden ook niet weten dat meester stil verdriet had over het antwoord van Dikkie.

De moeder van Dikkie was vroeg gestorven, haar vader verdiende niet veel en in dezen duren tijd wist de goede man eigenlijk niet hoe hij met de Zaterdagavond-guldens zeven dagen kon leven met zus en twee broers. De Zaterdagavond-guldens waren dan ook meestal Donderdags als op. Door d'er ziekte dacht Dikkie nu, dat, als de guldens van Zaterdagavond bij d'r vader, uit de bovenste la van de hooge kast weg waren, ze bij alle menschen weg waren en dus er geen sprake van was om op Vrijdagmorgen guldensboodschappen te doen.

Of de tiendeklassers een hekel hadden aan Dikkie? Vast niet. Ze vonden het wat naar dat zij op den winderigen morgen thuis bleef, toen de klas in den schooltuin gefotografeerd werd. Ze was veertien dagen thuis gebleven, en kwam weer op school toen de leerlingen enthousiast de schoolfoto's bewonderden. De handwerk-juffrouw wou van de 23 foto's geen enkele zien, omdat Dikkie er niet op stond.

Die juffrouw vroeg aan den meester een kwartje, legde zelf ook een kwartje bij en een meisjeskweekeling moest met Dikkie naar een Tip-top-fotograaf.

Dikkie wou wel en wou ook wel niet. Ze was weer lusteloos. Toch zette de juffrouw door en toen den volgenden dag dezelfde kweekelinge met drie foto's van Dikkie in de klas kwam, lachte

Dikkie zeker wel vijf minuten. Eén foto was voor de handwerkjuffrouw — één foto voor de klas, in 't hoekje van 't bord en de derde foto was voor Dikkie d'r vader. 's Middags wist meester het al — een buurjongen was de stille post — de vader van Dikkie had gezegd dat een portret zonder lijst niks aardig is, en Dikkie d'r broer had Dikkie d'r portret stuk gescheurd en Dikkie had er niks om gegeven.

Altoos en altoos was Dikkie lusteloos. 't Was of ze nooit luisterde, of d'r gedachten altijd absent waren.

Zoo ook het laatste uur van Maandagmiddag.

Aan de beurt was de behandeling van de les over de *levenswijze onzer voorouders in de eerste helft van de zestiende eeuw*. Platen van kasteelen en ridderzalen en costuums van edelen en edelvrouwen, deftige huizen van burgers en kleedij van meisjes en knapen verduidelikten niet weinig de vertelling van den meester, evenals de platen van groote Roomsche kerken en rijke kloosters goed het schrijvoorbeeld van 's morgens illustreerden: „*Gouden kerken ... houten Christenen*.”

Wat die ridders en deftige burgers en monniken in die tijden wel zouden eten? „Veel vleesch” — zei de één. „Natuurlijk” dacht de heele klas. Maar Dikkie keek als wezenloos naar buiten. Beste aardappelen — zei een ander. Dat spreekt van zelf — dacht de heele klas.

Mis — zei de meester — de aardappels waren toen nog niet bekend. Ongeloovig keek de heele klas den meester aan, drie en dertig paar oogen protesteerden tegen meesters verklaring. Dikkie keek maar naar buiten en luisterde ook niet toen verteld werd dat wel honderd jaar later de eerste aardappelen uit het buitenland in ons land kwamen, dat het heel wat jaren geduurd heeft eer de gewone burgers liefhebbers waren van den blommigen aardappel.

Vanzelf sprak de meester van den tegenwoordigen aardappelnood, dat er huisgezinnen waren die in geen veertien dagen een aardappel hadden geproefd.

De slechte, oude aardappels waren al op en de nieuwe haast niet te koop. De moeders moesten wel een paar uur bij den winkel wachten en als ze dan het bonboekje vertoonden, konden ze hoogstens twee kilo koopen. Zonder erg vertelde de meester ook dat hij in geen zes dagen aardappels had geproefd maar wat anders had moeten eten. Vanzelf gaven de kinderen ook interessante

verhalen van geen aardappelen thuis en politie bij den aardappelwinkel.

Toen de les ophield — zei een leuke jongen zachtjes: „meester — Dikkie houdt zeker van aardappels, ze heeft nou ook geluisterd?”

Daags daarna was Dikkie weer thuis.

Voor de zooveelste maal kreeg ze weer een z achter d'r naam. De meisjes werden wat boos op dien schreeuwerd van de eerste bank, die volhield dat hij Dikkie in de Twijnstraat had zien loopen. „Bemoei je met je eigen zaken” was de korte afstraffing van den meester.

Ruim elf uur — onder de les van de aardrijkskunde — bij het aanwijzen van de drie Willemsvaarten — ging de deur open... en... Dikkie kwam binnen.

O wat een kleurtjes had ze.

Met snelle stapjes ging ze naar den meester en zette heel dapper een gesloten mandje op de lessenaar. Haar stil stemmetje zei: Meester — ik krijg 26 cent van U.

Meester en de klas één en al verwondering.

Zij opende het mandje en toonde... twee kilo... nieuwe aardappelen.

Pret, dat de tiendeklassers hadden.

Maar Dikkie, hoe kom je aan die mooie aardappels?

En zenuwachtig vertelde ze: Vader heeft geen brand in huis... kan geen aardappelen koken... heeft niks aan het bonboekje — nu hebt U de aardappels op onze bon... voor tweemaal 13 cent.

„Ziet U wel” — joelde de pretmaker van de eerste bank — of Dikkie gisteren geluisterd heeft.

O zoo voornaam legde de meester de kostbare aardappels in lange rij op de bank.

Dikkie moest tien aardappels weer in de mand doen.

Die zijn voor je vader, zei de meester.

Daarna twee keer zes.

Die zijn voor je broertjes.

Nu acht — die zijn voor jou.

Die er overbleven — stopte de meester in zijn twee jaszakken. Natuurlijk werden de 26 cent betaald.

Of Dikkie de nieuwe aardappelen lekker vond.

De leege kachel was niet koud gebleven.

Twee juffrouwen van de school waren bij Dikkie's vader geweest.